

Інформаційно-бібліотечні послуги освітянських бібліотек в умовах цифровізації

Матвійчук Оксана Євгенівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Старший науковий співробітник

Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О.Сухомлинського

Бібліотеки були і залишаються найціннішим інформаційним ресурсом суспільства, оскільки зберігають головний продукт наукової діяльності – знання, яке людство накопичувало тисячоліттями, й водночас надають людині інформацію з усіх галузей.

Сучасна бібліотека завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, наявності висококваліфікованого персоналу та широким партнерським зв'язкам може виступати провайдером освітніх послуг для різних категорій користувачів. Важливу місію, бути суб'єктом освітнього середовища, таким, що здійснює властиву для бібліотечної спільноти діяльність, спрямовану на інформаційну підтримку учасників освітнього процесу реалізують освітянські бібліотеки. До їх мережі входять бібліотеки закладів загальної середньої освіти (шкільні бібліотеки), професійно-технічної освіти, позашкільної освіти, бібліотеки закладів вищої освіти педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти [1].

Освітянська бібліотека надає інформаційно-бібліотечні послуги, які є результатом діяльності конкретної бібліотеки із задоволення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб її користувачів. Основними бібліотечними послугами кожної бібліотеки залишається придбання, обробка, зберігання документів та надання самих документів та інформації щодо їх доступу своїм користувачам: здобувачам освіти, педагогічним, науковим, науково-педагогічним працівникам.

Цифровізація усіх сфер життєдіяльності, утвердження цифрової грамотності і культури вносять істотні зміни в умови буття людини. В умовах цифровізації (інтеграції цифрових технологій у повсякденне життя суспільства шляхом оцифровки ресурсів) освітянські бібліотеки постійно удосконалюють та запроваджують нові інформаційно-бібліотечні послуги.

Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБ України імені В.О.Сухомлинського) активно долучилася до інформаційного та наукового супроводу освітянських бібліотек, виявлення сутності, обґрунтування змісту та визначення напрямів їх інноваційного розвитку, узагальнення й поширення кращого досвіду інформаційної діяльності. Фахівцями бібліотеки розроблено ряд методичних рекомендацій, які містять приклади впровадження нових, зокрема онлайн-ових, інформаційно-бібліотечних послуг: «Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек»; «Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки»; «Освітянська бібліотека в сучасній

системі соціокультурних комунікацій». Оприлюднені довідник: «Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2022»; науково-допоміжний бібліографічний покажчик: «Бібліотека в інформаційно-освітньому середовищі»; практичний посібник «Інформаційні ресурси бібліотек закладів освіти: формування та використання». З усіма цими виданнями можна ознайомитись на порталі бібліотеки у рубриці: «Видання ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського» (<http://dnpb.gov.ua/ua>).

Упровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема модернізація системи віртуальної довідкової служби, електронного замовлення документів, розширення переліку інформаційних послуг; перебудова системи обслуговування користувачів завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій у процесі отримання, оброблення, зберігання й передавання інформації, оформлення попереднього замовлення документа та його доставляння до користувача, лише частина інформаційно-бібліотечних послуг, які надають освітянські бібліотеки [2].

В умовах цифровізації освітянські бібліотеки функціонують як інформаційні центри закладу освіти, зосереджуючи увагу на створенні та поповненні електронних бібліотек та навчальних ресурсів; стають дослідницьким середовищем для своїх користувачів.

Співпраця з провідними освітянськими бібліотеками щодо створення спільних науково-інформаційних продуктів на кооперативних засадах; вивчення, узагальнення, упровадження й поширення національного та зарубіжного досвіду наукової інформаційно-бібліографічної діяльності освітянських бібліотек, створення цифрових інформаційних ресурсів та надання доступу до них є пріоритетом діяльності кожної освітянської бібліотеки.

Працюючи над постійним удосконаленням інформаційно-бібліотечних послуг ДНПБ України імені В.О.Сухомлинського розпочала наукове дослідження «Освітянські бібліотеки як суб'єкт проектування освітнього середовища в умовах цифровізації». Мета реалізації теми: узагальнення організаційної, управлінської, наукової та науково-методичної діяльності бібліотек щодо створення цифрового освітнього контенту. Оскільки саме проектування освітнього середовища дозволяє логічно вибудувати систему дій, побачити і сформулювати актуальні потреби освітян та задовольнити їх і таким чином спроектувати нові інформаційно-бібліотечні послуги.

Досить швидко в Україні та й в усьому світі реалізується нова філософія освітянської бібліотеки, де пріоритетною є сервісна діяльність, спрямована на підвищення ефективності та якості забезпечення інформаційних потреб користувачів, спільне створення й використання сучасних інформаційних ресурсів. Сприяють цьому і соціальні мережі, які допомагають користувачам відвідувати бібліотеки віртуально.

Таким чином, інтеграція освітянських бібліотек до цифрового інформаційного простору потребує постійного удосконалення та розроблення нових інформаційно-бібліотечних послуг, що в свою чергу сприятиме якісній підтримці освіти та досліджень.

Список літератури

1. Інформаційні ресурси бібліотек закладів освіти: формування та використання : практ. посіб. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [Григоревська О. В., Матвійчук О. Є., Вараксіна Н. В., Кропочева Н. М., Бойко С. Т.; наук. ред.: Пономаренко Л. О.]. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2022. – 181 с. – (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» ; вип. 28).
2. Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт. Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. – Київ, 2017. – 29 с.